A, arsueret, ignē A, quæ tunc t. existeret ab igne B, n̄, potuisse illū pducere. Et ecce, quomodo, potis diversis actionibus, in mutua caalite, quo ad 1ũ ēē, sequitur eandē entitē existere phice, antequā phice existat, qd inconveniens, n̄, sequitur in 2° casu propter diversas actiones inter se independentes, ortas que à diversis caãs: hinc, quo ad 2ũ, dato anti, nõ, cõq: diversis actionibus inter se, n̄, dependentibus, propter dicta.

Ad 3ũ, nõ cõq, q. cãe, in quocumque genere caent, caantur 2ũs suas entites: unde licet maa t. esset in genere cãe maalis, prior frã, et in genere efectus falis, posterior ipsa, semper vi precetur, eandē entitem maa existere ante se ipsã: existeret ēē, vt pote cãa maalis frã, ante frã; et frã vt pote cãa falis illius existeret ante maa: ḡo maa existeret ante se ipsã: in casu, vero, nostro, hoc non sequitur multiplicatis actionibus.

Arg. 6°: actio, nequit detrahere ad existendū rem, quã iã supponit existentem; sed actio ignis B, in casu ...ois iã supponeret existentem ignē A: ḡo, n̄, detraheret illud ad existendū. 2°: actio ignis B, n̄, poset 2° pducere ignē A, absque actione Dei, t. pducerã: sed de raõe actionis totalis, est posse efectū pducere, absque indigẽa alterius: ḡo ea actio, n̄, eset totalis; sed aliunde supponitur totalis: ḡo.

3°: cãa cãe, est cãa caati: ḡo ignis A caans B caantē A, eset cãa, saltem mediata sui ipsius. Ad 1ũ distinguo maã: nequit detrahere ad existendū t., et ante rem 8ta adõ, ad existendū 2°, nõ, et eisdē tũs, distinguo minor et cõeq: ignis A, detractus iam, per actione Dei ad existendum t., detraheretur per actionē ignis B, ad existendū 2°.

Praeterea, argutus pbat, neque ēē posse, actionē conservativã eiusdē tũs, iã t. pducti, cũ eã talis actio conservativa supponeret tũs existentē, poset illū detrahere ad existendū. Ad 2ũ, distinguo maã: n̄, poset absque actione Dei, etiã influente ex defectu virtutis in actione A, nõ; absque actione Dei

totã pro priori dũo; ceterũ hoc, n̄, est de raõe actionis totalis, n̄, qd non egeat aliã ex defectu virtutis.

Raõ est, q. sic possemus dicere solem, n̄, pducere lucem per actionē totalē, q. hęc eget actione totali qua sol pducatur à Deo: hinc iam constat ad maã ēē cõeq: insuper in presenti actio ignis A, t. p. eget actione Dei, q. casu ...ois, vt verus sit, postulat naãe duplicem actionē totalē.

Ad 3ũ distinguo arg 2°. alibi dicta: cãa cãe, vt caantis caatus dũo; n̄, vt caantis caatis, nõ, et cõq, cuius falsitas constat ex explicatis datis.

DISPUTAÕ III°. DE CAA EFICIENTI CREATA.

Sectio I°. an substãa sit immeãte operativa alterius substãæ?

Receptissima in Scholis sentẽa, dt. nullos antiquos, qui afirabant creaturas nihil operari, solũ que Deus ad illarum exigẽa et presentia efectus pducere t. p. lucem ad presentiam solis: similiter statuit dare cãs creatas eficientes, quæ vere aliquid operatur: qd constat tũ ex sacra pagina, tũ ex consilio Trid. damnante eũ qui dixerit: liberum hois arbitrium, nihil oino agere sed mere pasive se habere: tũ etiã experiẽa, quã id pasim videmus, et quidem si creaturæ nihil agunt, quare studio fatigamur?

Definit Doctus hanc cũ ...pigis à quo, mutaõis et quietis: clarius tam, ac aliis, continemus que ad dicta disp. 1a. huius lib. sec. 1a. sic potest definiri: pricipium à quo aliud accipit ēē limitatum, quæ defiõ satis constat ex iisdē explicatis.

Igitur cãa eficiens creata, alia dicitur pncipalis, instrumentalis alia: illa est, quæ operatur propria virtute, sic sol pducit lucem: hęc autem, quæ virtute cãe pncipalis operatur: sic operatur calamus scribendo.

Hinc dignoscitur cãe instrumentalis, n̄, posse pducere efectus se ipsa nobiliores, nisi ad hoc munus pducendi elevetur; cãe vero pncipalis nobilitas, nisi ad hoc munus pducendi elevetur; cãe vero pncipalis ... habeat virtutem, t. nobilitas efectus, t. eque nobilem, sive que maiori proportionatus, n̄, eget elevatione vt eũ pducat.

Negat pp substaq omnẽ virtutem immẽate operanq alicuj substaq, eam que soli accidenti atribuit, Nobilissimaq Thomistarq cœtuq, quẽ propterea, fq substaali solũ dedit activitem pugil quo radicalis & mediatã, respectu suaq operonq: huic opinioni adhere per pauci ẽ Nostris: Oppositu tenent Scotistq & Nostri fere oẽs sequti Eximiũ Drũ, disp. 18ᵛᵃ mephẽ sec. 2ᵈᵃ; quorq numero et Ego adscribor,

Dico: substaã est immẽate operativa alterius substaq per virtute vere pducq, seu identatq. Pbᵗ: nulla caã pducit per suã virtute adqte efectũ, nobiliq se; sd oĩs substaã est nobilior accidenti: pp nullũ accidenq per suã virtute, est caã adqte, pducq substaq.

Mir est nota, pp ᵉmar: oĩs caã adqte pducq alicuius efectuj debet illũ precontinere, l, fᵗ, vt evenit in caĩs vnivocis, l, eminenter qᵗ in equivocis accidit; sd nulla pcontinet in sua virtute, aut fᵗ aut eminenter efectũ nobiliq se, nã, fᵗ ad hoc eẽ, debebat esse equalis pfeconẽ, aq efectu: non eminenter, ad hoc quippe debebat excedere efectũ nobilitaq & pfectionẽ.

Si dicatur ᵉ: accidenq eẽ innobiliũ substaã in essendo, nõ aũm in operando, Pᵃ est, virtus operara caloris V.g. est ipsiũ eẽ, l, operabitur virtute superaddita: pp, si calor est ignobilior igne in essendo etiã est in operando. Si dicatur 2ᵈᵒ calorq solũ eẽ caã instumenle, solũ que virtute substaq que est caã pncalis, pducere adqte substaq, inquiro: l, calorq ita pducere substaq ignis V.g. est etiã substaq agere in igne, vel est solũ calorq pducere ignẽ

Si 1ᵘ: pp substaã pducit immẽate aliam substaq. Si 2ᵘ aq calor sit imperfecr substaã, manet argutum in sua vi, qd sic vlteriuq suadetur: nequit caã instumentlis pducere efectũ, nobiliorẽ se, quin caã pncalis aliqid opecetur in ipsa: sic malleuq V.g. nequit emollire ferrq quin Artifex illi imprimat impulsũ, per quẽ emolliat ferrũ: sd substaã ignis nihil agit in calore vt pducat ignẽ: calor eẽ, nihil virtutis

acquirit, ex eo, qd dirupatur caq pncali: pp adhuc vt instrumentũ nequit pducere substaq.

Nec satisfacit dicere, qd calor est instrumentũ substaq, qtenũ loco illiũ subilitur ac si eset substaq delegatũ: vnde non operatur proprio nomine, sd nomine substaq, cuiũ vices gerit, aq quo tam, bene stat, qd calor pducat substaq à qua exceditur: sicut delegatũ plura potest quẽ suq excedunt virtutem: hec respõ, quẽ mera est speculaõ suos iugulat Patronos. Qd sic ostendo ᵉ: id solũ potest delegatũ facere nomine delegantis, qd ipse delegans, suo nomine potest facere; sd calor delegatũ pducit immẽate substaq nomine substaq delegantis: pp id ipsiũ potet suo nomine, facere substaã delegans. 2º: id solũ potest delegatũ nomine delegantis, ad qd habet virtutem delegataq; sd accidenq nullã habet, ad pducendũ ignẽ virtutem delegatq à substaã: nequit eẽ, substaã delegare potestatem, quã per sẽ non habet: pp. Demũ pbᵗ Dubio authorite D. Thẽ 3º pᵃ Gentes cap. 69 aientis: Inviriens qd actuj pfeuj actione destituatur: pfecor aũm actuj est fnã substaalis, quã accidentlis: pp si accidens, xᵃ adversaũs est pnpuj actionis, respectu substaq, quanto magis ipsa substaã, quã vt fote actuj pfectuj destituẽ, non debet? idem repetit S. Dᶜ 3ᵃ pte, qᵉ 66ᵃ, aᵗᵒ 3º

Subceo Vcâ enerbantur argutorum vires.

Obᵗ 1º: delegatũ nomine delegantis, plura potest facere supra suã propriã virtute potest propriã virtute: pp pariter accidenq supplet propriq virtute potest nomine substaq pducere substaq. Nõ, coq, qᵗ delegatũ censetur moraliter vna persona, aq delegante: propterea que potest eius nomine operari; at vero accidenq, nõ idenfatur phice aq substaq, quin positũ operatur pa virtute propriã vt distq à virtute substaq.

Obᵗ 2º: eẽ, & operari, 2ᵉ, distiguntur: pp pοã ordinata ad esse, nequit ordinari ad operandũ; sd substaal est pοã ordinata ad esse: pp. Pbᵗ: prius est eẽ, quã operari: pp prius est posse eẽ, quã pοe operari.

P. Coa Ostat, nõ semper ac, se antecedunt 2ã, actus 2i, debent se antecedere 2ã, actus 1i, illis correspondentis, modo sic: prius est posse ẽẽ, quã posse operari: gõ in posse ẽẽ et posse operari datur realis distiõ; sd posse esse, est ipsa substaã, et posse operari est põa operandi: gõ.

Ad argutũ Osso anti, nõ coq; imo et supositũ, q. põa, nõ ordinatur ad suũ ẽẽ, nisi ad summũ logice, in reis, ẽẽ principiis, põa est 2ã, suũ ẽẽ sibe sua existẽa: vnde Ostat ad mĩg subsuntã et coẽq. Ad Oseq. nõ coq, actus põẽm distiõ: debent se antecedere actus 1i, si 2ã, inter se idententur nõ; si 2ã, distinguantur transeat. Ad vltimũ nõ arg, et concuit totũ.

Posse ẽẽ, est actus 1us logus, et ẽẽ actu est actus 2us logus: hi aũm, actus, nõ distinguntur, 2ã, x. dicenda de reũ pobilite in mepha. Insuper actus 1us phicus caq est suũ ẽ actuale: vnde nõ, distinguitur 2ã, ab actu 2o logo; cũ que hic sit 2ã, actus 1us logus, neque ab hoc distinguitur 2ã, actus 1us phicus: hic vero actus 1us, phicus, est posse operari, seu põa operandi.

Et ecce qua raõe põa operandi, nõ, distinguitur, 2ã, neque à posse ẽẽ, neque ab ẽẽ actu: operari aũm, est actus 2us phicus, qui supra ẽẽ actu addit actionẽ, 2ã, distũ, pro inde que salte vt quo distinguitur, 2ã, et à posse ẽẽ, et ab ẽẽ actu. Demũ argutũ et Osaõ retorquentur in ipso accidenti, in quo x. adversariorũ doctrĩ, debet põa essendi distingui à põa operandi.

Ob 3o: si substaã per se ipsã produceret immeãte substãq, sequeretur 1o: gõ frã substaãlis, quæ est vltimus actus ordinetur ad aliũ actũ, nempe operaõem: sd actus vltimus, nequit ad vlteriorẽ actũ ordinari: gõ. 2o. gõ specificaretur ab accidenti, cum specificaretur ab operaõe, quæ est accidens. 3o. gõ respiceret operaõẽ vt finẽ: vnde ordinaretur ad accidens, tanquã finẽ. 4o: vna et eadẽ entitas respiceret immeãtũ actũ suæ existẽ, et actũ substãq producendæ; sd vna, et eadem entitas, nequit respicere duos actus; in suo gñe adæqte diversos: gõ.

Osa mari, distĩguo mĩg: actus vltimus, in linea in qua est vltimus nequit Ord. Odo; in diversa linea nõ: vnde Ostat sequela, nõ, ẽẽ absurdũ: frã ẽẽ, quæ est actus vltimus respectu mãg, nõ, ordinatur ad aliũ actũ, qui est talis 2ã mãg, sd ad operaõẽ quæ est actus respectu fãg. Ad 2ã sequelã distĩguo: gõ specificaretur extce nõ; extce subdistĩguo, à solo accidenti nõ; et etiã à tro substaãli Odo; gõ sine inconvenienti evenit, in qualibet caã, sive creata, sive increata.

Præterea insto 3a plures Osectas x.a quos mãa 1a, per se immeãte ordinatur ad receptionẽ fãg substaãlis: gõ specificatur à receptione quæ est accidens. Ad 3ã distĩguo: gõ respiceret operaõẽ vt finẽ vltimũ nõ; vt finẽ mediũ Odo: actio seu operaõ solũ est via et mediũ ad tũ substaãlẽ, quæ vt finẽ vltimũ intendit substaã producere. Odo 4ã, sequelã et nõ mĩg quæ falsa est, 1o in ipso accidenti, gõ respicit actũ suæ existẽ, et substãq quã x.a Osectas producit.

Ob 4o: eo gõ frã substaãlis sit principiũ immeãtũ, vivendi: subtũ habens talẽ frãm semper est vivũ: gõ si frã substaãlis, esset immeãtũ principiũ operaõis, subtũ illã habens, semper esset actuã operans. 2o: principiũ immeãtũ vivendi, est actus vivendi: gõ principiũ immeãte operans est actualis operaõ. 3o: actus et põa debent ẽẽ, in eodem genere; sd operaõ, quæ est actus, est in gñe accidentis: gõ etiã põa operandi. 4o: actio accidentalis caat nõ, minus quæ substãq, tũ substaãlem: gõ.

Ad 1ũ, distĩguo anq: eo gõ sit principiũ, in genere caã efficientis nõ; in genere caã frãlis Odo, et nõ coq. frã substaãlis est principiũ effectus vivendi, qtenus per vnione suĩ ad subtũ tribuit illi ẽẽ vivũ; est taũ, principiũ operativũ in gñe efficientis, et sic ad operandũ vitaliter, actu requirit, aliãs Odiones extcas, quæ sæpe deficiunt: hinc ad 2ũ, distĩguo anq, est actus 1us vivendi Odo; est actus 2us, seu actuã operandi nõ, et coq.

Ad 3ᵐ nō maīs, quæ vniliter sumpta est falsa, tum in potentiis activis, q.ª xª Sap. ˡᵐᵒ Thostas poā activa nutritiō, n̄, est, et tamen eius actus, est pars substaē, denuo acquisita, tum in parū, nā xª. ipso, receptiō accidentis fāe, est actus maīs quæ est poā substaālis.

Illud ḡo, proloquius xª. mente Eximii Nostri disp. 14ª. metaph. sec. 5ª solus est verus de poā. para, et actu phico cuius ipsa constituit vnus per se, quemus velit dicere, qd̄ ut totus resultans sit substaāle poā et actus ex quibus resultat, debent ēē substaāles. Ad 4ᵐ, nō aīus; actiō ēē, n̄, dat ēē efectui, sd solus est caālitas seu via agentis.

Ob. 5º aliquas experēas: 1ª, sol, mediis quibusdā influentiis pducit in visceribus terræ metala. 2ª, si aquæ gutta infundatur in calice consecraty statim convertitur in vinus ad presēē accidens ibi existēs. 3ª: ferus ignitus absque contactiō fāe substaālis ignē pducit in stupa. 4ª: calor et lux interposita Christalo caant in stupa ignē.

5ª: animalia quæ fiunt ex putrefaccione terræ vt sūt vermes, mures &c., pducuntur ab accidentibus caloris, et humiditatis. 6ª ex colisione calibis, et silicis pducitur ignis à calore et siccitate. — Ad 1ᵐ retur, solē pducere immeate substaē metalorum, q.ª vt alibi dictus est, agens potest operari in distans, dummodo operetur per medius. Ad 2ᵐ, admissō gutta aquæ conversi in vinus, qd̄ cū L. Bernal, negant plures, dicō cū aliis, tunc Deus ad exigēs accidens pducere illā substaē vini.

3ª, est falsa, q.ª vt diximus cū de fāis, in corporibus extimis et porosis ferri, datur fāa ignis, quæ ignē pducit. Ad 4ᵐ retur sicut ad 1ᵐ. Ad 5ᵐ reō, illa animalia pduci, l, à solo Deo, l, à Deo simul cū elementis, et sole ad exigēs dispoōnis. Ad 6ᵐ dico: ignē pduci à spiritibus igneis inclusis in calibe et silice; imò generaliter adhæc et similia experimenta reō, potest, huiusmodi efectus pducere, l, à solo

Deo, l, à Deo simul cū sole et elementis.

Et raō est, q.ª quoties n̄ apareat caā quæ pota vlma dispoōe efectus pducat, debet recurri l, ad caās vnles, l, ad vnlissimā nempe Deus, qui vt nāæ author suplet defectus caē createz. Notandus tam̄ est, qd̄ licet in hoc casu concursus Dei, n̄, eset gnalis, sd specialis, vt pote suplens, l, caās instrumentalibus, l, suis dispoōbus, exigentibus concursus totalē, nihilominus eset nāalis, q.ª eset debitus nāæ, cui Deus nāalis author in simili casu, tenetur providere.

Ob. 6º, D. Thō, n̄, semel et precipue 1ª pte, q. 54ª, art. 1º, docentem qd̄ substaā, n̄ est immeate operativa substaē; omisso qd̄ plures sentiunt ex his, favere contrariæ sentēæ, dicō cū L. Oviedo, n̄ est immeate operativa immediaōe virtutis nō; immeaōe temporis suposito: regulariter loquendo contrarius abstē dicō.

Est dicere, qd̄ substaā, n̄, pducit in subto aliā substaām tali immediaōne, vt tolat qd̄ prius pducantur accidea, quibus subtus regulariter debet dispōni ad fāē substaālē. Quod aūm, hæc sit mens S. D.ʳⁱˢ constat ex ipso 1ª pte, q. 115ª, arto 4º ad 4ᵐ inquiente: ignis est maxime activus; vnde suposita pducoē dispoōnis sola substaā est immeate operativa alterius substaē.

Sectio IIª. an accidens saltem in consortio substaæ, substaām pducat?

Statutus est sec.ᵉ antiʳ, accidens, n̄, ēē adēqs principius substaē, nunc inquiritur an saltem inadēqte, et vt instrus substaē, aliā substaē pducat? Affirmat Eximius D.ʳ disp. 8ª metaph. secᵉ 2ª et alii; negant Schotistæ et plures è Nostris apud L. Peynado disp. 6ª, cū quibus.

1º Dico: accidens de facto, n̄, pducit adhuc inadēqte substaām. Pbᵗᵘʳ: ignis A sine iuvamine caloris, pducit ignē B: ḡo calor nihil conducit. Pbᵗᵘʳ aīs 1º: ignis A, continet adēqte ignē B, et aliunde ignis B, n̄, exigit à calore pduci: ḡo. 2º, et hæc est raō potissima